

01.09.2023

8-А (2 гр)

укр.мова

Добровольська В.Е.

Тема. Мова – найважливіший засіб пізнання, спілкування і впливу.

Мета: розкрити значення мови як найважливішого засобу людського спілкування, пізнання і впливу, її роль у людському житті; розвивати усне й писемне мовлення; виховувати любов до рідної мови.

Усі живі істоти на землі спілкуються між собою. Хтось мовою звуків, хтось - жестів. Проте людям дано найбагатше багатство - мова. І в кожного народу вона своя. Згадаймо зворушливі слова Т. Шевченка:

Ну що б, здавалося, слова...

Слова та голос - більш нічого.

А серце б'ється - ожива,

Як їх почує!..

Прочитайте легенду та поміркуйте.

Свідчення віків

Якось один вельможа, зізвавши до себе гостей, поцікавився у мудреця, що на світі найкраще. Мудрець відповів:

- Найкраще у світі - це мова. За допомогою мови будуються міста, розвивається культура народів. За допомогою мови ми вивчаємо науки і одержуємо знання. За допомогою мови люди можуть зрозуміти одне одного, вирішувати різні питання, просити, вітати, миритися, виконувати прохання, надихати на подвиги, виражати радість, освідчуватися в коханні. Тому немає нічого кращого за мову.

Таке міркування сподобалося присутнім. Тоді вельможа поцікавився у мудреця, що на світі найгірше. Мудрець відповів:

- Найгірше у світі - це мова.

Усі здивувалися такій відповіді, а мудрець пояснив:

- За допомогою мови люди засмучують і розчаровують одне одного. За допомогою мови можна обманювати, хитрувати, сваритися. Мова може зробити людей ворогами, призвести до війни, нею наказують руйнувати міста і навіть цілі держави, вона може приносити в наше життя горе і зло, принижувати, ображати. Чи може бути щось гірше за мову?!

Не всім було приємно слухати цю відповідь.

Чому мудрець вважав, що на світі немає нічого кращого за мову?

Як мудрець обґрунтовує те, що на світі немає нічого гіршого за мову?

Які речення легенди характеризують мову як засіб спілкування, які - як засіб пізнання, а які - як засіб впливу?

Від чого залежить те, що буде нести мова - добро чи зло, красу чи потворність?

Могутній лідійський цар Крез напередодні походу на персів, згідно з традицією, вирішив звернутися до богів за порадою. Гінці вирушили

в Дельфи до храму Аполлона, щоб дізнатися думку оракулів про майбутній похід. Обидва віщуни дали однакову відповідь:

- Якщо цар піде війною на персів, то зруйнує велике царство...

Крез, упевнений у перемозі, вирушив у похід і зазнав жорстокої

поразки, а сам потрапив у полон. Вважаючи себе обдуреним, лідійський цар знову послав гінців у Дельфи. Вони запитали, чи не соромно богам обманювати Креза. Оракули відповіли:

- Крез не зрозумів слів «зруйнує велике царство». Йому слід було б повернути послів і уточнити: яке саме царство мали на увазі - його, Креза, чи персидського царя Кіра. Оскільки Крез не зрозумів віщування оракулів, хай звинувачує в усьому самого себе.

- Як Крез зрозумів слова богів?
- Що спричинило загибель великого царства?
- Чого вчить нас ця легенда?

2. Самостійне опрацювання таблиці

Функції мови	
Комунікативна	За допомогою мови люди обмінюються думками й почуттями
Пізнавальна	Через мову людина пізнає світ, здобуває знання про нього
Впливу	Засобами мови люди впливають одне на одного: переконують, спонукають, застерігають та ін.
Мислеоформлювальна	Думки формуються лише за допомогою мови
Називання	За допомогою мови всі предмети, особи, явища одержують свою назву
Виразальна	Через мову людина розкриває свій інтелект і реалізує здібності
Емоційна	За допомогою мови людина виражає свої почуття й переживання
Естетична	Через мову людина увиразнює свої смаки, уподобання, мова – основа мистецтва
Об'єднувальна	Мова об'єднує людей, робить їх причетними до однієї спільноти

3. Дослідження - характеристика з елементами ранжування.

Записати в зошит три функції, які виконує українська мова.

«Мова — це великий дар природи, розвинутий і вдосконалений за тисячоліття з того часу, як людина стала людиною. У кожного народу своя мова. Це великий скарб, який треба шанувати, берегти.

Сучасна українська мова є багатовіковим надбанням українського народу. Вона створена зусиллями багатьох поколінь.

Мова — найважливіший засіб спілкування між людьми. Вона безпосередньо пов'язана з мисленням. Мова і мислення мають глибоко суспільний характер — не лише за своєю природою, а й за своєю функцією в суспільстві. За допомогою мислення люди пізнають світ, об'єктивні закони природи й суспільства. Пізнавальна діяльність людини, її мислення можливі лише на базі мовного матеріалу, слів і речень. Кожний момент діяльності обумовлюється думкою та її носієм — мовою. Тільки завдяки мові все здобуте попередніми поколіннями не гине марно, а служить фундаментом

для подальшого розвитку людства.

Літературна мова — це мова державних, громадських, політичних' установ, організацій, навчальних закладів, науки, художньої літератури, ділового спілкування, театру, кіно, преси, телебачення.

В Україні державною є українська мова. Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування мови в усіх сферах громадського життя, сприяє розвитку української нації, її традицій і культури. І це гарантує Конституція України.

Завдання

Прочитайте текст Статті 10 Конституції України. Передайте зміст своїми словами. Яка роль цієї статті у розвитку української мови?

Стаття 10

Державною мовою в Україні є українська мова.

Держава забезпечує всебічний розвиток і функціонування мови в усіх сферах суспільного життя на всій території України.

В Україні гарантується вільний розвиток, використання і захист російської, інших мов національних меншин України. Держава сприяє вивченню мов міжнародного спілкування. Застосування мов в Україні гарантується Конституцією України та визначається законом.

Прочитайте прислів'я, додавши до першої частини кінцівку(усно).

Свій розум май, а людей однаково... Розумний батько й сина спитати... Гостре словечко коле... Бджола жалить жалом, а людина... На грубе слово — не зважай, на улесливе — ... Словом, як шовком, вишиває, а ділом, як шилом,... Великий рот у вола, а говорити... (Нар. творч.)

Довідка: питай, не соромиться, сердечко, словом, не здавайся, шпигає, не вміє.

Домашнє завдання

Виписати 3-4 народні вислови про слово (мову).

Фото усієї виконаної роботи надсилай у Human на перевірку

Або на пошту cucerochka@bigmir.net

Бажаю успіхів!